

Asia: VN/20253/2024

## Lausuntopyyntö: Fossiilittoman jouston työryhmän loppuraportti

### Lausunnonantajan lausunto

#### **Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään**

Keskuskauppakamari pitää fossiilittoman jouston mekanismin valmistelua tarpeellisena. Puhdas, toimitusvarma ja kohtuuhintainen sähkö on Suomelle kilpailuetu. Sähköjärjestelmän irtautuessa fossiilisesta energiasta myös sen ominaisuudet muuttuvat. Vaihteleavan tuotannon osuus kasvaa ja säästökykyistä fossiilista tuotantoa poistuu. Samalla sähkön kulutus lisääntyy yhteiskunnan ja teollisuuden sähköistyessä. Suomen sähköjärjestelmän on pystyttävä turvaamaan sähkön riittävyys kaikissa oloissa, myös kylminä ja tuulettomina päivinä. Tämä luo perustan myös sähköä kuluttaville teollisille investoinneille.

#### TARVE FOSSIILITTOMAN JOUSTON MEKANISMILLE

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä periaatteena, että sähköjärjestelmä perustuu toimivaan markkinaan. Energiakriisin aikana ja yksittäisissä häiriötilanteissa, kuten tammikuussa 2024 tehopula on tähän mennessä pystytty välttämään erityisesti kysyntäjouston avulla. Erilaisia lyhytaikaisia sähkön varastointi- ja joustoratkaisuja on lähtenyt myös markkinaehtoisesti liikkeelle.

Kantaverkkoyhtiö Fingrid arvioi kuitenkin, että tehovajetuntien määrä lisääntyy 2030-luvulle tultaessa erityisesti haastavina säävuosina ja riippuen teollisuuden ja vedyntuotannon joustokyvystä. Tehovajetta voivat aiheuttaa esimerkiksi lyhytkestoisesti tuuliolojen muutokset, pitkät tuulettoman jaksot sekä laitoksien tai siirtoyhteyksien vikaantuminen. Nykyinen sähkömarkkinamalli ei yksinään näytä kannustavan investointeihin, jotka turvaisivat tehon riittävyyttä erityisesti pitkinä tuulettomina jaksoina.

Voimakas sähkön tuotannon ja siten hintojen heilahtelu voi vaikuttaa haitallisesti sähkön käyttäjiin myös ilman tehovajeen uhkaa. Osuuspankin suuryritystutkimuksessa 2024 seitsemän kymmenestä

suuryrityksestä arvioi, että energian hinnan ennakoimattomuudella on heikentävä vaikutus kilpailukykyyn ja kuusi kymmenestä piti arvaamatonta vaihtelua uhkana. Keskuskauppakamarin syksyllä 2024 toteuttamassa talouskyselyssä erityisesti teollisuusyritykset (60 % vastanneista teollisuusyrityksistä) pitivät kasvavaa hintavaihtelua riskinä. Suunnitteilla olevat teolliset ja vetytalouden investoinnit perustuvat ensisijaisesti tasaiseen sähkön kulutukseen.

## MEKANISMIN OMINAISUUDET JA JATKOVALMISTELU

Keskuskauppakamari pitää työryhmän raporttia hyvänä lähtökohtana fossiilittoman jouston mekanismin käyttöönotolle. Jatkovalmistelussa on kiinnitettävä huomiota erityisesti huolellisiin vaikutusarvioihin, joita työryhmän työskentelyn aikana ei vielä ollut käytettävissä.

Mekanismin tulisi olla teknologianeutraali ja mahdollistaa erilaiset ratkaisut kilpaillun ja tehokkaan markkinan varmistamiseksi. Jatkovalmistelussa on huolehdittava, että tarjouskilpailuun osallistuville teknologioille ei aseteta tarpeettomasti rajoituksia, kunhan ne vastaavat määritettyyn tarpeeseen päästöttömästä joustokyvystä.

Sähkön hinnan muodostumiseen vuorokausimarkkinalla ei pidä puuttua. Mekanismin on säilytettävä kannusteet kysyntäjoustoan sekä mekanismista riippumattomiin investointeihin. Tältä kannalta raportissa esitetty investointitukimuotoinen tuki on parempi lähtökohta kuin esimerkiksi tuotantotuki.

Raportissa esitetään mekanismin rahoitusta valtion budjetista. Petteri Orpon hallituksen puoliväliriihen linjauksen mukaan mekanismi rahoitettaisiin mahdollisuuksien mukaan sähköjärjestelmän sisältä. Tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi sähkön käyttäjiltä perittäviä maksuja.

Jatkovalmistelussa mekanismin vaikutusta sähkön hintaan on arvioitava huolellisesti sähkön käyttäjien ja kansantalouden kannalta. Lisääntyvän sähkön toimitusvarmuuden ja hinnan ennakoitavuuden hyödyn on ylitettävä järjestelmän kustannukset. Mekanismin mitoituksen on myös perustuttava realistisiin arvioihin tulevasta sähkön kysynnän kasvusta

Säkinen Teppo  
Keskuskauppakamari